

Передмова

Автори

Міжнародна консультативна рада

Подяка

Вступ

ЧАСТИНА III. КЛІНІЧНА МЕДИЦИНА

11. Інфекційні хвороби

Клінічне обстеження пацієнтів з інфекційними хворобами

Найвні проблеми при інфекційних хворобах

Гарячка

Позитивна культура крові

Сепсис

Гостра діарея та блювання

Інфекції, пов'язані з перебуванням у тропіках

Інфекції в підлітковому віці

Інфекції у вагітних

Вірусні інфекції

Системні вірусні інфекції з екзантемою

Системні вірусні інфекції без екзантеми

Вірусні інфекції шкіри

Вірусні інфекції шлунково-кишкового тракту

Вірусні інфекції дихальних шляхів

Вірусні інфекції з ураженням нервової системи

Вірусні інфекції з ураженням суглобів

Пріонові хвороби

Бактеріальні інфекції

Бактеріальні інфекції шкіри, м'яких тканин і кісток

Системні бактеріальні інфекції

Бактеріальні інфекції шлунково-кишкового тракту

Респіраторні бактеріальні інфекції

Бактеріальні інфекції з ураженням нервової системи

Мікобактеріальні інфекції

Рикетсіози й інші бактеріальні інфекції з внутрішньоклітинною локалізацією збудника

Хламідійні інфекції

Протозойні інфекції

Системні протозойні інфекції

Лейшманіоз

Кишкові протозойні інфекції

Гельмінтози

Кишкові нематоди людини

Тканинні нематоди людини

Зоонозні нематоди

Трематоди (сисуни)

Цестоди (стьожкові черви)

Ектопаразити

Грибкові інфекції (мікози)

Поверхневі мікози

Підшкірні мікози

Системні мікози

12. ВІЛ-інфекція та СНІД

Клінічне обстеження при ВІЛ-інфекції

Епідеміологія

Глобальні та регіональні епідемії

Шляхи передачі

Вірусологія та імунологія

Діагностика та обстеження

Діагностика ВІЛ-інфекції
Вірусне навантаження та кількість CD4 Т-лімфоцитів

Клінічні прояви ВІЛ-інфекції

ВІЛ-асоційовані захворювання

Лімфаденопатія
Втрата маси тіла
Гарячка
Захворювання шкіри та слизових оболонок
Захворювання травного тракту
Захворювання гепатобіліарної системи
Респіраторні захворювання
Захворювання нервової системи та очей
Ревматичні захворювання
Гематологічні порушення
Ураження нирок
Серцево-судинні захворювання
ВІЛ-асоційовані злоякісні новоутворення

Профілактика опортуністичних інфекцій

Запобігання інфікуванню
Хіміопрофілактика
Імунізація

Антиретровірусна терапія

Ускладнення АРТ
АРТ в особливих ситуаціях
Профілактика ВІЛ-інфекції

13. Інфекції, що передаються статевим шляхом

Клінічне обстеження чоловіків

Клінічне обстеження жінок

Обстеження пацієнтів із підозрою на ІПСШ

Клінічні прояви у чоловіків

Виділення із сечівника
Генітальний свербіж і/або висип
Виразки на статевих органах
Розростання на статевих органах
Проктит у чоловіків, які мають статеві відносини з чоловіками

Клінічні прояви у жінок

Вагінальні виділення
Біль унизу живота
Виразки на статевих органах
Розростання на статевих органах
Хронічний вагінальний біль і/або свербіж

Профілактика ІПСШ

Бактеріальні інфекції, що передаються статевим шляхом

Сифіліс
Гонорея
Хламідійна інфекція
Інші бактеріальні інфекції, що передаються статевим шляхом

Вірусні інфекції, що передаються статевим шляхом

Простий генітальний герпес
Папіломавірусна інфекція та аногенітальні бородавки
Контагіозний моллюск
Вірусний гепатит

14. Клінічна біохімія та порушення метаболізму

Клінічні дослідження при біохімічних і метаболічних порушеннях

Біохімічні дослідження

Гомеостаз води та електролітів

Гомеостаз натрію

Функціональна анатомія та фізіологія
Прояви порушень водно-натрієвої рівноваги
Гіповолемія
Гіперволемія

Гомеостаз води

Функціональна анатомія та фізіологія
Прояви порушень регуляції осмоляльності
Гіпонатріємія
Гіпернатріємія

Гомеостаз калію

Функціональна анатомія та фізіологія
Клінічні прояви порушень гомеостазу калію
Гіпокаліємія
Гіперкаліємія

Кисотно-основний гомеостаз

Функціональна анатомія та фізіологія
Клінічні прояви порушень кислотно-основного гомеостазу
Метаболічний ацидоз
Метаболічний алкалоз
Дихальний ацидоз
Дихальний алкалоз
Змішані порушення кислотно-основного балансу

Гомеостаз кальцію

Гомеостаз магнію

Функціональна анатомія та фізіологія
Клінічні прояви порушень гомеостазу магнію
Гіпомагніємія
Гіпермагніємія

Гомеостаз фосфатів

Функціональна анатомія та фізіологія
Клінічні прояви порушень гомеостазу фосфатів
Гіпофосфатемія
Гіперфосфатемія

Порушення обміну амінокислот

Порушення обміну вуглеводів

Порушення метаболізму складних ліпідів

Обмін ліпідів та ліпопротеїнів

Функціональна анатомія та фізіологія
Ліпіди і серцево-судинні захворювання
Діагностика
Клінічні прояви порушень обміну ліпідів
Гіперхолестеринемія
Гіпертригліцеридемія
Змішана гіперліпідемія
Рідкісні дисліпідемії
Принципи лікування

Порфірії

15. Нефрологія та урологія

Клінічне обстеження пацієнта з нефрологічною або урологічною патологією

Функціональна анатомія та фізіологія

Методи обстеження в нефрології та урології

Швидкість клубочкової фільтрації
Аналіз сечі
Аналіз крові
Візуалізаційні методи дослідження

Біопсія нирки

Основні симптоми та синдроми при захворюваннях нирок і сечових шляхів

Олігурія та анурія

Гематурія

Протеїнурія

Набряки

Артеріальна гіпертензія

Біль у попереку

Дизурія

Підвищена частота сечовипускання

Поліурія

Ніктурія

Нетримання сечі

Захворювання клубочків

Гломерулонефрити

Тубулоінтерстиційні захворювання

Спадкові захворювання нирок

Спадкові захворювання клубочків

Спадкові тубулоінтерстиційні захворювання

Ізольовані дефекти канальцевої функції нирок

Кістозні захворювання нирок

Судинні захворювання нирок

Стеноз ниркової артерії

Гострий інфаркт нирки

Захворювання дрібних судин нирок

Ураження нирок при системних захворюваннях

Гостре ураження нирок

Хронічна хвороба нирок

Замісна ниркова терапія

Консервативне лікування

Гемодіаліз

Гемофільтрація

Гемодіафільтрація

Перитонеальний діаліз

Трансплантація нирки

Захворювання нирок у вагітних

Захворювання нирок у підлітковому віці

Лікарські препарати і захворювання нирок

Захворювання нирок, спричинені лікарськими препаратами

Призначення лікарських препаратів при захворюваннях нирок

Інфекції сечових шляхів

Сечокам'яна хвороба

Захворювання збірної системи нирок і сечоводів

Вроджені вади

Позаочеревинний фіброз

Пухлини нирок і сечових шляхів

Нетримання сечі

Захворювання передміхурової залози

Пухлини яєчка

Еректильна дисфункція

16. Кардіологія

Клінічне обстеження серцево-судинної системи

Функціональна анатомія та фізіологія

Анатомія

Фізіологія

Методи діагностики серцево-судинних захворювань

Електрокардіографія
Серцеві біомаркери
Рентгенографія грудної клітки
Ехокардіографія
Комп'ютерна томографія
Магнітно-резонансна томографія
Катетеризація серця
Електрофізіологія
Радіонуклідна візуалізація

Симптоми при серцево-судинних захворюваннях

Біль у грудній клітці під час фізичного навантаження
Виражений тривалий біль у грудях

Задишка

Непритомність (синкопе)

Відчуття серцебиття

Зупинка серця

Патологічні шуми серця

Серцева недостатність

Порушення ритму серця

Принципи лікування порушень ритму серця

Антиаритмічні лікарські препарати

Немедикаментозне лікування

Ішемічна хвороба серця

Стенокардія

Гострий коронарний синдром

Некардіальна хірургія у пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями

Захворювання периферичних артерій

Захворювання аорти

Аневризма аорти

Розшарування аорти

Аортит

Синдром Марфана

Коарктація аорти

Артеріальна гіпертензія

Захворювання клапанів серця

Ревматична хвороба серця

Захворювання мітрального клапана

Захворювання аортального клапана

Захворювання тристулкового клапана

Захворювання клапана легеневої артерії

Протезовані клапани серця

Інфекційний ендокардит

Вроджені вади серця

Захворювання міокарда

Міокардит

Кардіоміопатії

Пухлини серця

Хвороби перикарда

17. Респіраторна медицина

Клінічне обстеження дихальної системи

Функціональна анатомія та фізіологія

Методи дослідження при захворюваннях органів дихання

Візуалізаційні методи дослідження

Ендоскопічні методи дослідження

Імунологічні та серологічні тести

Мікробіологічні методи дослідження

Методи дослідження функції зовнішнього дихання

Симптоми при захворюваннях органів дихання

Кашель

Задишка

Біль у грудях

Пальці у вигляді барабанних паличок

Кровохаркання

Випадково діагностований легеневий вузол

Плевральний випіт

Дихальна недостатність

Обструктивні захворювання легень

Бронхіальна астма

Хронічне обструктивне захворювання легень

Бронхоектази

Муковісцидоз

Інфекційні захворювання дихальної системи

Інфекції верхніх дихальних шляхів

Пневмонія

Туберкульоз

Захворювання легень, спричинені грибами

Пухлини бронхів та легень

Первинні пухлини легень

Вторинні (метастатичні) пухлини легень

Пухлини середостіння

Інтерстиційні та інфільтративні захворювання легень

Дифузні паренхіматозні захворювання легень

Захворювання легень при системних запальних процесах

Легенева еозинофілія та васкуліти

Захворювання легень, індуковані радіацією та лікарськими засобами

Рідкісні інтерстиційні захворювання легень

Професійні та екологічно обумовлені захворювання легень

Професійні захворювання дихальних шляхів

Пневмокониоз

Захворювання легень унаслідок впливу органічного пилу

Захворювання легень і плеври внаслідок впливу азбесту

Професійний рак легень

Професійна пневмонія

Захворювання легневих судин

Тромбоемболія легеневої артерії

Легенева гіпертензія

Захворювання верхніх дихальних шляхів

Захворювання носоглотки

Порушення дихання під час сну

Захворювання гортані

Захворювання трахеї

Захворювання плеври

Захворювання діафрагми і грудної клітки

Захворювання діафрагми

Деформації грудної клітки

18. Ендокринологія

Об'єктивне обстеження хворих з ендокринною патологією

Основи ендокринології

Анатомія та фізіологія

Патофізіологія ендокринних розладів

Діагностика ендокринних захворювань

Скарги при ендокринних захворюваннях

Захворювання щитоподібної залози

Анатомія, фізіологія та методи дослідження
Найпоширеніші захворювання щитоподібної залози
Тиреотоксикоз
Гіпотиреоз

Порушення функції щитоподібної залози, що мають безсимптомний перебіг

Причини збільшення щитоподібної залози

Аутоімунні захворювання щитоподібної залози

Транзиторний тиреоїдит

Йод-асоційовані захворювання щитоподібної залози

Дифузний і багатовузловий зоб

Неоплазії щитоподібної залози

Вроджені захворювання щитоподібної залози

Захворювання репродуктивної системи

Анатомія, фізіологія та методи дослідження

Скарги при захворюваннях репродуктивної системи

Затримка статевого розвитку

Передчасний статевий розвиток

Аменорея

Чоловічий гіпогонадізм

Безпліддя

Гінекомастія

Гірсутизм

Синдром полікістозних яєчників

Синдром Тернера

Синдром Клайнфелтера

Захворювання прищитоподібних залоз

Анатомія, фізіологія та методи дослідження

Скарги при захворюваннях прищитоподібних залоз

Гіперкальціємія

Гіпокальціємія

Первинний гіперпаратиреоз

Сімейна гіпокальціурична гіперкальціємія

Гіпопаратиреоз

Захворювання надниркових залоз

Анатомія та фізіологія

Найчастіші захворювання надниркових залоз

Синдром Кушінга

Терапевтичне застосування глюкокортикоїдів

Недостатність надниркових залоз

Об'ємні новоутворення надниркових залоз

Первинний гіперальдостеронізм

Феохромоцитома і парагангліома

Вроджена гіперплазія надниркових залоз

Ендокринна частина підшлункової залози і травний тракт

Причини звернення до лікаря при захворюваннях ендокринної частини підшлункової залози

Спонтанна гіпоглікемія

Гастроентеропанкреатичні нейроендокринні пухлини

Гіпоталамо-гіпофізарна система

Анатомія, фізіологія та методи дослідження

Скарги при гіпоталамо-гіпофізарних захворюваннях

Гіпопітуїтаризм

Пухлини гіпофіза

Гіперпролактинемія/галакторея

Пролактинома

Акромегалія

Краніофарингіома

Нецукровий діабет

Захворювання, що супроводжуються ураженням багатьох ендокринних залоз

Множинна ендокринна неоплазія

Аутоімунні поліендокринні синдроми

Пізнє ускладнення хіміотерапії в дитячому віці

19. Нутритивні фактори при соматичних захворюваннях

Клінічне обстеження у разі порушення харчування

Клінічне обстеження і визначення нутритивного статусу

Харчові чинники і зумовлені ними захворювання

Фізіологія харчування

Порушення енергетичного балансу

Ожиріння

Гіпотрофія

Мікроелементи, мінерали і захворювання, пов'язані з їх вмістом

Вітаміни

Неорганічні мікроелементи

20. Цукровий діабет

Об'єктивне обстеження хворого на цукровий діабет

Функціональна анатомія і фізіологія

Діагностичні критерії

Встановлення діагнозу цукрового діабету

Етіологія і патогенез цукрового діабету

Клінічні прояви цукрового діабету

Гіперглікемія

Розвиток ускладнень цукрового діабету

Невідкладні стани при цукровому діабеті

Діабетичний кетоацидоз

Гіперглікемічний гіперосмолярний синдром

Гіпоглікемія

Лікування цукрового діабету

Освіта пацієнта, дієта і спосіб життя

Гіпоглікемічні препарати

Інсулінотерапія

Трансплантація

Лікування цукрового діабету в особливих ситуаціях

Ускладнення цукрового діабету

Діабетична ретинопатія

Діабетична нефропатія

Діабетична нейропатія

Діабетична стопа

21. Гастроентерологія

Клінічне обстеження травного тракту

Функціональна анатомія та фізіологія

Стравохід, шлунок і дванадцятипала кишка

Тонка кишка

Підшлункова залоза

Товста кишка

Кишкова мікробіота

Контроль функцій травної системи

Кишкові гормони

Методи дослідження при захворюваннях органів травлення

Візуалізаційні методи

Тести на наявність інфекції

Функціональні тести

Радіоізотопні тести

Дослідження кишкових гормонів

Скарги при захворюваннях органів травної системи

Дисфагія

Диспепсія

Печія та регургітація

Блювання

Шлунково-кишкові кровотечі

Діарея

Мальабсорбція

Зниження маси тіла

Закреп

Біль у животі

Захворювання ротової порожнини та слинних залоз

Захворювання стравоходу

Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба

Порушення моторики

Пухлини стравоходу

Перфорація стравоходу

Захворювання шлунка і дванадцятипалої кишки

Гастрит

Виразкова хвороба

Функціональні розлади

Пухлини шлунка

Захворювання тонкої кишки

Розлади, що спричиняють мальабсорбцію

Порушення моторики

Інші захворювання тонкої кишки

Побічні реакції на харчові продукти

Інфекції тонкої кишки

Пухлини тонкої кишки

Запальні захворювання кишок

Синдром подразненої кишки

ВІЛ/СНІД і травний тракт

Ішемічне ураження кишок

Захворювання товстої та прямої кишки

Пухлини товстої та прямої кишки

Дивертикульоз

Закреп і порушення дефекації

Аноректальні розлади

Захворювання черевної порожнини

Інші розлади

Хвороби підшлункової залози

Гострий панкреатит

Хронічний панкреатит

Вроджені порушення, що уражують підшлункову залозу

Пухлини підшлункової залози

Алфавітний покажчик